

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

OSUVA Open
Science

This is a self-archived – parallel published version of this article in the publication archive of the University of Vaasa. It might differ from the original.

Työelämässä tutkittua

Author(s): Ollila, Seija

Title: Työelämässä tutkittua.

Year: 2022

Version: Published version

Copyright © 2022 Suomen Työnohjaajat ry.

Please cite the original version:

Ollila, S. (2022). Työelämässä tutkittua. *Osviitta* 2, 35-36.

Digitaalinen teknologia muuttaa asiantuntijatyön osa-alueita, toteaa Jenni Huhtasalo väitöstutkimuksessaan.

Opetusteknologian lisääntynyt käyttö voimistaa tarvetta muokata ammatti-identiteettiä. Työterveyslaitos on tutkinut opettajien työhyvinvointia muuttuvassa koulumaailmassa.

MUOKKAUTUVA ASIANTUNTIJOIDEN TOIMIJAVERKOSTO

Asiantuntijuutta on käsitelty yhteiskuntatieteellisesti ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja toimijuuden perusteella. Digitaaliset teknologiat ovat kehittyneet vauhdilla ja niistä on tullut luonnollinen osa asiantuntijatyötä. Huhtasalo tarkastelee väitöskirjassaan, mistä asiantuntijuuden toimijaverkosto rakentuu ja miten erilaisten digitaalisten teknologioiden lisääntyminen vaikuttaa asiantuntijatyössä.

Tutkimus kohdentui yliopistolla työskentelevien opettajien ja erikoissairaanhoidon sairaanhoitajien asiantuntijatyöhön monimuotoisessa toimijaverkostossa. Se toteutettiin kolmeosaisena haastattelemalla sairaanhoitajia (n=30), opettajia (n=17) ja opiskelijoita (n=8). Potilasopetustilanteissa sairaanhoitajan ja potilaan välinen vuorovaikutussuhde ja sairaanhoitajan rooli muuttuivat tietokoneen käytön myötä. Digitaalinen teknologia vaikutti myös opettajien ja opiskelijoiden väliseen vuorovaikutukseen ja asiantuntijuuden jakamiseen.

Jenni Huhtasalo: *Asiantuntijuus, digitaalinen teknologia ja moniaineksiset toimijaverkostot. Tampereen yliopiston väitöskirjat 536, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta/2022*

Opetusteknologian lisääntynyt käyttö voimistaa tarvetta muokata ammatti-identiteettiä. Muokkaustyön ja kipupisteiden tunnistaminen kehittää ammatti-identiteettiä ja asiantuntijuutta. Se auttaa myös hahmottamaan, mitä digitaalisia teknologioita tulevaisuudessa tarvitaan ja miten niitä hallitaan paremmin.

Digitaalinen toimijuus toi esiin epävarmuuden tunteet, toimimattomuuden ja työtä edesauttavat ominaisuudet, jotka kuvastavat toimijuuden vahvempaa siirtymistä digitaaliselle teknologialle. Teknologia muuttaa asiantuntijatyötä, se muokkaa rooleja, vaikuttaa asiantuntijuuden jakamiseen ja muuttaa kokemuksia asiantuntijuudesta sekä ammatti-identiteetistä.

OPETTAJIEN TYÖHYVINVOINTI JA MUUTOKSET TYÖELÄMÄSSÄ

Opettajan työn muutoksiin on kuulunut vuonna 2016 käyttöön otettu uusi perusopetuksen opetussuunnitelma. Sen tavoitteena on varmistaa lasten ja nuorten osaamisen ja taitojen riittävä taso myös tulevaisuudessa kansallisesti ja kansainvälisesti. Opetussuunnitelmassa määritellään pedagogisia linjauksia, joilla kehittää koulujen toimintatapoja vahvistamaan oppilaiden mielenkiintoa ja motivaatiota oppimiseen. Tavoitteena on myös lisätä oppilaan itseohjautuvuutta ja opiskelun merkityksellisyyttä, varmistaa laaja-alaisempi oppiminen ja varmistaa jokaiselle onnistumisen kokemuksia.

Uusi opetussuunnitelma on muuttanut opettajien työtä. Tavoitteita ja opetusmenetelmiä on päivitetty. Muutokset ja uudet toimintatavat sekä tehtävät voivat lisätä kuitenkin opettajien stressiä ja riittämättömyyden tunnetta erityisesti, jos resursseja ei ole riittävästi. Pidemmällä aikavälillä opettajien hyvinvointi saattaa heikentyä varsinkin haasteellisimmilla alueilla toimivissa kouluissa.

UUDISTUS HEIKENSI OPETTAJIEN TYÖHYVINVOINTIA

Työterveyslaitoksen raportissa tutkimusaineisto muodostui opettajille tehdyistä Kunta 10-kyselyistä vuosilta 2014 (n=7028), 2016 (n=5110) ja 2018 (n=4804) sekä vuosina 2020-2021 kerätyistä teemahaastatteluista (n=20). Kyselyissä arvioitiin työhyvinvoinnin riskitekijöitä, muutoksia ja johtamisen oikeudenmukaisuutta. Tilastokeskuksen aineistojen perusteella arvioitiin lisäksi koulun sosioekonomisia tekijöitä. Haastatteluissa paneuduttiin työhyvinvoinnin ja uuden opetussuunnitelman tuomiin muutoksiin, hyötyihin, haasteisiin, käyttöön otossa saatuun käytännön tukeen sekä työhyvinvointia tukeviin käytäntöihin. Lisäteemaksi nostettiin koronan vaikutukset työhön ja työhyvinvointiin.

Kyselyjen perusteella opettajien työhyvinvointi näyttäisi heikentyneen opetussuun-

Opettajat muuttuvassa koulumaailmassa, Opettajien työhyvinvoinnin kehitys opetussuunnitelmauudistuksen aikana, Työterveyslaitos 2022

nitelman käyttöönoton jälkeen. Sosioekonomisesti heikoimpien alueiden kouluissa riskitekijöiden esiintyvyys kohosi. Opettajat kokivat kuitenkin yhteistyökyvyn hyväksi ennen ja jälkeen opetussuunnitelmauudistusta. Työhön ja rooliin vaikuttavia muutoksia olivat lisääntynyt tarve oppilaiden itseohjautuvuuden tukemiseen, yhteistyön lisääntyminen, monialaiset oppimisen kokonaisuudet ja muutokset tuntimäärissä. Nämä sekä kuormittavat että voimavaroja lisäävät muutokset työhyvinvoinnissa olivat moninaisia. Osa opettajista koki koronapandemian haastaneen työhyvinvointia ja osa näki ajassa myös myönteisiä puolia.

Opettajien työhyvinvoinnin kannalta esihenkilön tuki ja johtamisen oikeudenmukaisuus koettiin tärkeiksi. Lisääntyneet unihäiriöt ja heikentynyt terveys olivat yhteydessä oikeudenmukaisuudessa havaittuihin puutteisiin. Työhyvinvointia ja työn hallintaa lisäsivät organisoitu vertaistuki muiden opettajien kesken ja tutor-opettajamallin käyttö. Rehtorin ja työyhteisön tuki, työn kehittäminen ja muutosten käsittely yhdessä sekä erilaiset vertaistuen mallit toimivat opettajien työhyvinvoinnin tukikeinoina. Vertaistukiin voidaan liittää myös työnohjaus.